

ประเพณีในรอบปีของชาวไทยเชื้อสายจีนที่ตลาดหนองมน ตำบลแสนสุข จังหวัดชลบุรี

CHEN LUYI

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาไทยศึกษา

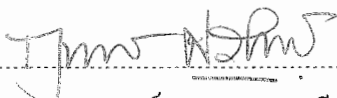
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ตุลาคม 2555

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณา
วิทยานิพนธ์ของ Chen Luyi ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาไทยศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

 อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กนกพร ศรีญาณลักษณ์)

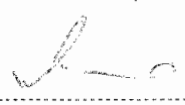
 อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(รองศาสตราจารย์ นฤมล ถีปิยะชาติ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

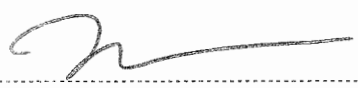
 ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุจิตต์ลักษณ์ ศิผดุง)

 กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กนกพร ศรีญาณลักษณ์)

 กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ นฤมล ถีปิยะชาติ)

 กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิไล ถิมถาวรนนต์)

คณมนุชยศาสตร์และสังคมศาสตร์ อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการ
การศึกษาตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาไทยศึกษาของมหาวิทยาลัยบูรพา

 คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
(ดร.บุญรอด บุญเกิด)

วันที่ 26 เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2555

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความกรุณาให้คำปรึกษา การแนะนำแนวทางที่ถูกต้องและการตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ อย่างดียิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กนกพร ศรีญาณลักษณ์ ซึ่งเป็นประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐพล ลีปิยะชาติ กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาแนะนำ ให้คำปรึกษา ด้วยดี ตลอดระยะเวลาในการดำเนินงานอันเป็นสิ่งที่ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง และขอกราบ ขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ดังปรากฏชื่อในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ที่ได้ให้ความ กรุณาและความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความสมบูรณ์ของเนื้อหา

ขอขอบพระคุณผู้บอกข้อมูลทุกท่านที่มีส่วนในการช่วยเหลือในการให้ข้อมูลและความรู้ ต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์ต่อการทำวิทยานิพนธ์เรื่องนี้

ขอขอบพระคุณบิดา มารดา พี่ ๆ น้อง ๆ ทุกคน ตลอดจนมิตรสหายทุกท่าน ที่ได้ให้ ความช่วยเหลือเป็นกำลังใจสำคัญอย่างยิ่งในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้สำเร็จด้วยดี

CHEN LUYI

53910946: สาขาวิชา: ไทยศึกษา; ศศ.ม. (ไทยศึกษา)

คำสำคัญ: ประเพณีชาวไทยเชื้อสายจีน/ ความเชื่อ/ ชลบุรี

CHEN LUYI: ประเพณีในรอบปีของชาวไทยเชื้อสายจีนที่ตลาดหนองมน

ตำบลแสนสุข จังหวัดชลบุรี (ANNUAL TRADITION OF CHINESE-THAI PEOPLE IN NONGMON AREA, SAENSUK SUB-DISTRICT, CHON BURI PROVINCE) อาจารย์ที่ปรึกษา :
กนกพร ศรีญาณลักษณ์, Ph.D., นฤมล ลิ้มยะชาติ, M.A. 120 หน้า. ปี พ.ศ. 2555.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารวบรวมประเพณีในรอบปี ความเชื่อและขั้นตอนการปฏิบัติในแต่ละประเพณีของชาวไทยเชื้อสายจีนที่ตลาดหนองมน ตำบลแสนสุข จังหวัดชลบุรี ผู้วิจัยเก็บข้อมูลภาคสนามจากชาวไทยเชื้อสายจีนที่มีภูมิลำเนาและยังคงอาศัยอยู่ในเขตตลาดหนองมน ตำบลแสนสุข จังหวัดชลบุรี ไม่น้อยกว่า 20 ปี และมีประสบการณ์ความเข้าใจเกี่ยวกับประเพณีในรอบปีของชาวไทยเชื้อสายจีน ทั้งหมด 8 คน โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth Interview) การสังเกต และการถ่ายภาพประกอบ และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วนำเสนอผลการวิจัยแบบพรรณาวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า 1. ประเพณีในรอบปีของชาวไทยเชื้อสายจีนที่ตลาดหนองมน ตำบลแสนสุข จังหวัดชลบุรี มีทั้งหมด 8 ประเพณี ได้แก่ ประเพณีตรุษจีน ประเพณีง่วนเซียวโจ้ย ประเพณีเซ็งเม้ง ประเพณีกินขนมบ๊ะจ่าง ประเพณีสารทจีน ประเพณีไหว้พระจันทร์ ประเพณีกินเจ และประเพณีไหว้จันน้อ 2. ความเชื่อที่เกี่ยวกับประเพณีในรอบปีของชาวไทยเชื้อสายจีนที่ตลาดหนองมน ตำบลแสนสุข จังหวัดชลบุรี มี 5 ประเภท ได้แก่ ความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ความเชื่อเกี่ยวกับวิญญาณ ความเชื่อเกี่ยวกับอาหาร ความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งที่เป็นมงคล ความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งที่ไม่เป็นมงคล และ 3. ขั้นตอนการปฏิบัติของประเพณีในรอบปีของชาวไทยเชื้อสายจีนที่ตลาดหนองมน ตำบลแสนสุข จังหวัดชลบุรี มี 2 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนการปฏิบัติก่อนประเพณี และขั้นตอนการปฏิบัติในวันประเพณี

53910946: MAJOR: THAI STUDIES; M.A. (THAI STUDIES)

KEYWORDS: TRADITION OF CHINESE-THAI PEOPLE / BELIEF / CHON BURI

CHEN LUYI: ANNUAL TRADITION OF CHINESE-THAI PEOPLE IN
NONGMON AREA, SAENSUK SUB-DISTRICT, CHON BURI PROVINCE ADVISOR:
KANOKPORN SRIYANALUG, Ph.D., NARUMOL LEEPIYACHART, M.A. 120 P. 2012.

This study is aimed to collectively study annual customs and beliefs and practice of those customs of Chinese-Thai at Nong Mon market, Saensuk sub-district, Chon Buri province. Population of this study is consisted on 8 Chinese-Thai people aged 20 years old and over who are dwelling in Nongmon area, in Saensuk sub-district, Chon Buri province. These people have experienced and understood annual tradition of Chinese-Thai people. In-depth interview, observation, and photographing are used as the data collecting tools. The data is analyzed using content analysis and the findings are presented in descriptive analysis form.

The findings are as followed. 1. Annual tradition is consisted of 8 traditions including Chinese New Year, Year End Festival, Qiw Ming, Duan Wu Jie, Yu Lan or Ghost Festival, Zhong Qiu Jie or Mid-Autumn Festival, Chinese Vegetarian Festival, and Dong Zhi or Winter Solstice Festival. 2. In terms of belief, there are 5 categories of belief those are belief related to holy spirit, soul, diet, auspiciousness, and inauspiciousness. And 3. For the practice, it is separated into 2 stages: rite before the actual festival and rite during the actual festival.

สารบัญ

	หน้า
ประกาศคุณูปการ	ค
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ.....	ฉ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
ความสำคัญของการวิจัย	5
คำถามในการวิจัย	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
ขอบเขตของการวิจัย	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	7
กรอบแนวคิดในการวิจัย	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับประเพณี	9
ประเพณีของชาวจีนและชาวไทยเชื้อสายจีน	13
ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับตลาดหนองมน ตำบลแสนสุข จังหวัดชลบุรี.....	30
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	31
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	42
การกำหนดผู้ให้ข้อมูลหลัก	42
การกำหนดพื้นที่ที่ศึกษา.....	42
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	43
การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	43
การเก็บรวบรวมข้อมูล	43

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล	45
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	45
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	46
ตอนที่ 1 ผลการรวบรวมประเพณีในรอบปีของชาวไทยเชื้อสายจีนที่ตลาด หนองมน ตำบลแสนสุข จังหวัดชลบุรี.....	47
ตอนที่ 2 ผลการศึกษาความเชื่อของแต่ละประเพณีในรอบปีของชาวไทย เชื้อสายจีนที่ตลาดหนองมน ตำบลแสนสุข จังหวัดชลบุรี.....	48
ตอนที่ 3 ผลการศึกษานัยต่อการปฏิบัติของแต่ละประเพณีในรอบปีของชาวไทย เชื้อสายจีนที่ตลาดหนองมน ตำบลแสนสุข จังหวัดชลบุรี.....	58
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	77
สรุปผลการวิจัย	77
อภิปรายผล	78
ข้อเสนอแนะ.....	81
บรรณานุกรม.....	83
ภาคผนวก	88
ภาคผนวก ก.....	89
ภาคผนวก ข.....	92
ภาคผนวก ค.....	116
ภาคผนวก ง	118
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	120

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 ความเชื่อของแต่ละประเพณี 5 ประเภท	53
2 ของเซ่นไหว้ต่าง ๆ ของแต่ละประเพณี	73

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	กรอบแนวคิดในการวิจัย	8
2	การซื้อของของประเพณีตรุษจีน	93
3	ของเซ่นไหว้บรรพบุรุษของประเพณีตรุษจีน	93
4	ของเซ่นไหว้วิญญาณเร่ร่อนของประเพณีตรุษจีน	94
5	ชุดชาแซของประเพณีตรุษจีน	94
6	อาหารเจของประเพณีตรุษจีน	95
7	เครื่องดื่ม น้ำชา และ เหล้าของประเพณีตรุษจีน	95
8	ผลไม้ 5 อย่างของประเพณีตรุษจีน	96
9	ขนมที่ขึ้นฟูของประเพณีตรุษจีน	96
10	อาหารอื่น ๆ ของประเพณีตรุษจีน	97
11	กระดาษเงินกระดาษทอง	97
12	ใบเบิกเงิน	98
13	รูป เทียน กระถางรูป เทียนขาไผ่ ดอกไม้สด 2 กำ	98
14	ปิ้งเอ้ากง	99
15	ศาลเจ้า	99
16	ผลไม้ 3 อย่าง	100
17	หลุมฝังศพ	100
18	ชุดชาแซของประเพณีเซ็งเม้ง	101
19	ข้าวเปล่า	101
20	อาหารต่าง ๆ ของประเพณีเซ็งเม้ง	102
21	กระดาษสายรุ้งและประทัด	102
22	เงินกงเต็ก	103
23	เครื่องเซ่นไหว้ต่าง ๆ ของประเพณีเซ็งเม้ง	103
24	การเซ่นไหว้เจ้าที่ของประเพณีกินขนมบ๊ะจ่าง	104
25	การเซ่นไหว้บรรพบุรุษของประเพณีกินขนมบ๊ะจ่าง	104
26	ขนมบ๊ะจ่าง	105
27	กระดาษเงินกระดาษทอง	105

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
28 การเซ่นไหว้เจ้าที่ของประเพณีสารทจีน	106
29 การเซ่นไหว้บรรพบุรุษของประเพณีสารทจีน	106
30 การเซ่นไหว้วิญญาณเร่ร่อนของประเพณีสารทจีน	107
31 ขนมห่วงของประเพณีสารทจีน	107
32 ขนมห่ียนของประเพณีสารทจีน	108
33 อาหารเจของประเพณีไหว้พระจันทร์	108
34 อาหารหวานต่าง ๆ ของประเพณีไหว้พระจันทร์	109
35 ขนมเปี้ยวของประเพณีไหว้พระจันทร์	109
36 เครื่องใช้ต่าง ๆ ของประเพณีไหว้พระจันทร์	110
37 การทำพิธีเวียนเทียนของประเพณีกฐิน	110
38 การประกอบพิธีสะเดาะเคราะห์บูชาดาวนพเคราะห์ให้กับญาติโยม	111
39 ทิ้งกระจาดของประเพณีกฐิน	111
40 อาหารเจของประเพณีกฐิน	112
41 ธงเหลือง	112
42 ของเซ่นไหว้เจ้าที่ของประเพณีไหว้ขนมอี๋	113
43 ของเซ่นไหว้บรรพบุรุษของประเพณีไหว้ขนมอี๋	114
44 ขนมอี๋	114
45 น้ำชา และน้ำเปล่าของประเพณีไหว้ขนมอี๋	115
46 แผนที่ตลาดหนองมน	117